Svenskt Växtskydd

Stockholm 16 augusti 2017

Remissyttrande

Ert Dnr: 4.4.17-10688/17
Vårt Dnr: SV/03/17

Jordbruksverket
Vallgatan 8
551 82 Jönköping

Förlag till handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel för perioden 2018 - 2022

- **Svenskt Växtskydd är både kritiska till att näringen inte i ett tidigare skede bjudits in i arbetet med att ta fram förslag till ny handlingsplan och till den korta remisstiden**

  Näringens delaktighet beskrivs ha spelat en viktig roll för det hittills uppnådda resultatet med tidigare handlingsprogram/handlingsplan och för det fortsatta arbetet. Det är därmed anmärkningsvärt och bekymmersamt att inte näringen, bortsett från möjligheten att svara på en enkät via Jordbruksverkets hemsida, i ett tidigare skede än under remissförfarandet fått delta i arbetet med att ta fram förslag till handlingsplan för perioden 2018-2022.

  Denna aspekt förstärks ytterligare av att näringen fått en mycket begränsad tid för att inkomma med remissyttranden och att denna period förlagts över två sommarmånader.

- **Handlingsplanen står delvis i strid med den svenska livsmedelsstrategin**

  I den svenska livsmedelsstrategin slår regeringen fast att det både krävs effektiva och hållbara förebyggande åtgärder och bekämpningsåtgärder för etablerade såväl som för nya växtskadegörare. Livsmedelsstrategin slår även fast att moderna växtskyddsmedel och metoder kan ha bättre träffsäkerhet och kan därför också innebära en lägre miljöbelastning. Slutligen är det övergripande målet att den totala livsmedelsproduktionen i landet ska öka.

  Den i handlingsplanen föreslagna målformuleringen bör, mot bakgrund av ovannämnda formuleringar, ändras för att inte stå i strid mot livsmedelsstrategin.

  Svenskt Växtskydd föreslår att det övergripande målet för handlingsplanen beskrivs vara att öka den totala svenska livsmedelsproduktionen och samtidigt säkerställa att det inte finns några oacceptabla risker för hälsan och miljö vid användning av kemiska växtskyddsmedel.

Adress
Box 5501
114 85 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
+46 8 783 82 40

E-post
info@svensktvaxtskydd.se
Hemsida
www.svensktvaxtskydd.se

Miljö- och hälsoindex är grova och oprecisa
Miljö- och hälsoindex är relevanta, men grova och oprecisa mått för att mäta uppfyllelse av miljömålet ”giftfri miljö”. Övriga miljöaspekter och miljömål, inkl. klimatpåverkan bortses dessutom helt ifrån. Att ha ett helhetsperspektiv avseende miljöpåverkan är viktigare och mycket mer relevant, särskilt med generationsmålet och målen i livsmedelsstrategins i beaktande. Detta förbises helt i handlingsplanen.

Svenskt Växtskydd menar bestämt att det är ett misstag att i en handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel koncentrera sig så mycket på de redan väl reglerade och hanterade riskerna med kemiska växtskyddsmedel samt att öka andelen ekologisk odlad jordbruksmark. Mer angeläget och relevant kopplat till hållbar användning och målen i riksdagens livsmedelsstrategi hade varit att fokusera på hållbar odling, där en behovsanpassad användning av kemiska växtskyddsmedel har en given plats.

- **Beskrivning och skala för måluppfyllelsen saknas**

  Måluppfyllelsen värderas med ett eller flera plustecken alternativt med noll. Vad betyder ++? Hur ser skalan ut? Det är omöjligt att göra en värdering av respektive artikels måluppfyllelse när förklaringsskala saknas. Detta poängterade Svenskt Växtskydd även i remissyttrandet för handlingsplanen 2013-2017.

- **Oklart vad åtgärden *Utbildning, information och rådgivning om (…) användning av produkter för tillväxtreglering i stråsäd* innebär samt dess koppling till mål 1, 2, 3 och 5**

  I handlingsplanen beskrivs åtgärder på ett generellt plan vara formulerade utifrån definierade risker och möjligheter att minska dessa vid användning av växtskyddsmedel. Fokus är att ringa in hälso- och miljöriskerna så att åtgärderna sätts in där problemen är störst.

  Utbildning, information och rådgivning om produkter för tillväxtreglering beskrivs vara en åtgärd för att bidra till uppfyllelsen av mål 1, 2, 3 och 5. Samtidigt anges en uppföljning av användningen av tillväxtreglerande medel i andra stråsädesgrödor än råg som en indikator med koppling till mål 1, 3 och 5.

  Det finns ingen motivering till varför man väljer att ange användningen av tillväxtreglerande medel som en särskild indikator och uppföljningspunkt i relation till mål 1, 3 och 5. Likväl saknas förklaring till vad åtgärden utbildning, information och rådgivning om produkter för tillväxtreglering i stråsäd innebär.

  Svenskt Växtskydd ställer sig därför frågande till varför användning av tillväxtreglerande medel och utbildningsinsatser inom detta område särskilt anges i handlingsplanen. Vår förhoppning är att detta inte på något sätt är en öppning för ett framtida nationellt förbud/särregel som begränsar användningen av tillväxtreglerande medel eftersom det skulle snedvrida det svenska

lantbrukets konkurrenskraft och därmed stå i strid med den svenska livsmedelsstrategin.

Svenskt Växtskydd vill även poängtera att formuleringar som, i detta fallet, helt utan bakgrundbeskrivning särskilt pekar ut tillväxtreglerande medel indirekt ifrågasätter den gedigna godkännandeprocess som varje enskilt produkt genomgår innan den släpps ut på marknaden. Vi vill påminna om att godkännandeprocessen för växtskyddsmedel regleras av växtskyddsförordningen, vars syfte är att säkerställa att de verksamma ämnen eller produkter som släpps ut på marknaden inte har någon negativ inverkan på människors eller djurs hälsa eller på miljön. I och med att det i Sverige finns tillväxtreglerande medel godkända, måste dessa anses vara säkra och all eventuell inskränkning i användningen måste motiveras av en vetenskapligt underbyggd riskvärdering.

- **Ekologisk odling är inte likställt med en hållbar användning av växtskyddsmedel**

  Svenskt Växtskydd är medvetna om att direktivet för hållbar användning beskriver det ekologiska jordbruket som ett växtskydd med låg insats av växtskyddsmedel.

  Vi vill dock poängtera att vi inte anser att ekologisk odling har något samband med hållbar användning av växtskyddsmedel. Vi vill även lyfta fram att det inom ekoodlingen finns växtskyddsmedel som klassas som särskilt farliga och därmed kräver behörighetsutbildning. Handlingsplanen ger ett generellt intryck av att ekologisk odling inte använder sig av kemiska växtskyddsmedel (se nedanstående stycke om direkta felaktigheter som noterats i handlingsplanen).

  Då man föreslår en ökad ekologisk produktion som riskminskningsåtgärd är det viktigt att ha i åtanke att den ekologiska odlingen i dagsläget drar nytta av ett välskött konventionellt jordbruk som bidrar till att hålla nere det totala trycket från svåra skadegörare och problemogräs.

  Om man vidgar blicken och också beaktar andra miljöaspekter än giftfri miljö och toxicitet/ekotoxicitet kopplat till växtskyddsmedel och därtill tittar på ordet hållbarhets egentliga betydelse vill Svenskt Växtskydd påminna om Livsmedelsverkets rapport 2/2016 *Litteraturstudie av miljöpåverkan från konventionellt och ekologiskt producerade livsmedel*. Där slås i sammanfattningen fast att det inte går att säga att det ena produktionssystemet är överlägset det andra ur miljösynpunkt. Vi menar att man egentligen och med fog kan uttrycka sig tydligare än så och anser att eftersom konventionell odling ger väsentligt högre skördeutbyte jämfört med ekologisk odling är det svårt att se någon aspekt kopplad till miljö eller hållbarhet som talar för ökad ekologisk odling.

  I avsnitt 17 i handlingsplanen, mål för miljöpolitiken, står på sid 64:

”Anslutning till ekologisk produktion är positivt för mål som rör effekter av användning av växtskyddsmedel men även för flera av de andra målen”. Svenskt Växtskydd håller inte med om detta och menar bestämt att en sådan svepande formulering måste styrkas. Utan vetenskapliga fakta förordar vi att meningen stryks.

Direkta felaktigheter i text som berör ekologisk odling
I handlingsplanen punkt 16.3 står skrivet att kemiska växtskyddsmedel inte används inom den ekologiska produktionen. Detta är direkt felaktigt då rådets förordning (EG) nr 834/2007 tillåter användning av ett antal kemiska växtskyddsmedel inom den ekologiska produktionen.

Jordbruksverket som svensk expertmyndighet inom området ska känna till gällande EU-lagstiftning och säkerställa att korrekt information finns i samtliga texter som myndigheten tar fram.

- **Riktvärden för resthalter i yt- och grundvatten behöver ses över**
  Avsnitt 10 om Särskilda åtgärder för att skydda vattenmiljön och dricksvattnet (Artikel 11)

  Liksom i tidigare handlingsplan, avses ett antal riktvärden användas för att mäta förekomst av resthalter i yt- och grundvatten. Svenskt Växtskydd stödjer att dessa kontinuerligt ses över och uppdateras. Vi menar att det vore högst önskvärt att CKB snarast fick i uppdrag att se över, revidera och komplettera de idag existerande riktvärdena. Det är också angeläget att enskilda riktvärden vid behov och när ny kunskap finns snabbt kan revideras på ett rättssäkert sätt.

  När det gäller uppgiften som redovisas på sid 32 om överskridanden av riktvärden på runt 41 % hade det varit på sin plats och mer hederligt att informera om att överskridandena avser fyra jordbruksbäckar i typområden för svensk jordbruksmark. Avrinningsområdena ligger i Skåne, Halland, Östergötland och Västergötland. Samtliga dessa typområden består av omkring 90 procent åkermark.

  Uppgiften kunde därtill ha kompletterats med uppgiften från CKB rapport 2016:1 *Nationell screening av bekämpningsmedel i yt- och grundvatten 2015*. Där framgår följande: ”Överlag har det varit relativt få fynd över riktvärden till skydd för vattenlevande organismer i ytvatten. Ungefär 10 % av alla prover hade minst en substans över eller lika med sitt riktvärde”.

- **Bekämpningsmedel i särskilda områden - oklart huruvida skrivning har stöd i direktivet om hållbar användning**
  Avsnitt 11.1 om Minskad användning av eller minskade risker från bekämpningsmedel i särskilda områden (Artikel 12).

  Svenskt Växtskydd ifrågasätter följande skrivning:

”Skrivningarna är ett uttryck för att länderna ska kunna begränsa eller minimera användningen inom vissa områden utan krav på att detta ska rättfärdigas med riskbedömningar.”

Svenskt Växtskydd har svårt att utläsa att ovanstående skrivning har stöd i artikel 12 i direktivet om hållbar användning.

- **Lyft fram branschens initiativ för hantering av tomma förpackningar**
  Avsnitt 12 om Hantering och lagring av bekämpningsmedel samt behandling av deras förpackningar och rester (Artikel 13).

  I avsnittet om nationell tillämpning, 12.2, finns god anledning att tillägga att Svensk Ensilageplast Retur (SvepRetur) är en ideell branschförening för återvinning av lantbruksplast. Medlemsföretagen i Svenskt Växtskydd är anslutna till SvepReturs insamlings- och återvinningssystem för plastförpackningar. Användare av växtskyddsmedel behöver inte betala någon extra avgift för att få lämna tömda och rengjorda förpackningar på anvisade insamlingsställen. Detta är ett exempel på ett väl fungerande branschinitiativ för att säkerställa en korrekt sluthantering av förpackningar som innehållit växtskyddsmedel.

- **Se över syftesbeskrivningen för den rådgivande gruppen för användningsvillkor**
  13.3.6 Produkt- och användarinformation.

  Svenskt Växtskydd ställer sig frågande till två skrivningar i stycke 13.3.6.

1. Vi anser inte att den rådgivande gruppen för användningsvillkor har som syfte att vara rådgivande till *företagen*.

   Kemikalieinspektionen har tidigare angett följande syfte med gruppen:
   - vara rådgivande och bidra till att hitta alternativa lösningar för befintliga villkor med syfte att minska riskerna med växtskyddsmedel. Det gäller exempelvis i sådana fall där skrivningen begränsar möjligheterna till alternativa lösningar som är minst lika effektiva för att uppnå syftet med villkoret,
   - vara rådgivande och bidra till att hitta alternativa lösningar för nya villkor i syfte att minska riskerna med växtskyddsmedel. Det gäller exempelvis att utforma skrivningarna så att möjligheterna att använda alternativa lösningar som är minst lika effektiva blir möjliga i enlighet med villkoren,
   - vara rådgivande och bidra till att formulera villkor så att de blir praktiskt genomförbara och lätta att förstå för mottagaren, samt
   - undersöka villkoren relativt tvärvillkoren.

2. Vi delar inte uppfattningen att den rådgivande gruppen för användningsvillkor ska arbeta med att ta fram en etikettmall.

Växtskyddsmedel ska vara märkta enligt CLP-förordningen och EU:s växtskyddsmedelsförordning med tillhörande märkningsförordning. Som stöd till företag med produkter på den svenska finns även Kemikalieinspektionens broschyr om märkning av växtskyddsmedel.

Utformningen på olika produkters förpackningar varierar, varvid en etikettmall är problematisk att både ta fram och tillämpa i praktiken. Svenskt Växtskydd anser därför inte att en etikettmall ska tas fram, men är öppna för en diskussion om vad som skulle kunna öka läsbarheten på etiketterna.

- **Sverige bör använda indikatorer som på ett vetenskapligt acceptabelt sätt kan visa utvecklingstrender för hälso- och miljörisker**
  Avsnitt 14 om indikatorer (Artikel 15).

  Handlingsplanen har som övergripande mål att åstadkomma en minskande risktrend. Svenskt Växtskydd kan dock inte se att man definierat vilka risker som anses oacceptabla. Det finns därmed inga reella förslag på åtgärder mot dessa.

  Svepande politiska formuleringar om krav på minskade risker över hela linjen kommer med stor sannolikhet straffa ut den svenska livsmedels- och bioenergiproduktionen och leda till export av miljöpåverkan via import av livsmedel och bioråvaror.

Svenskt Växtskydd

Anders Normann
Verksamhetsledare